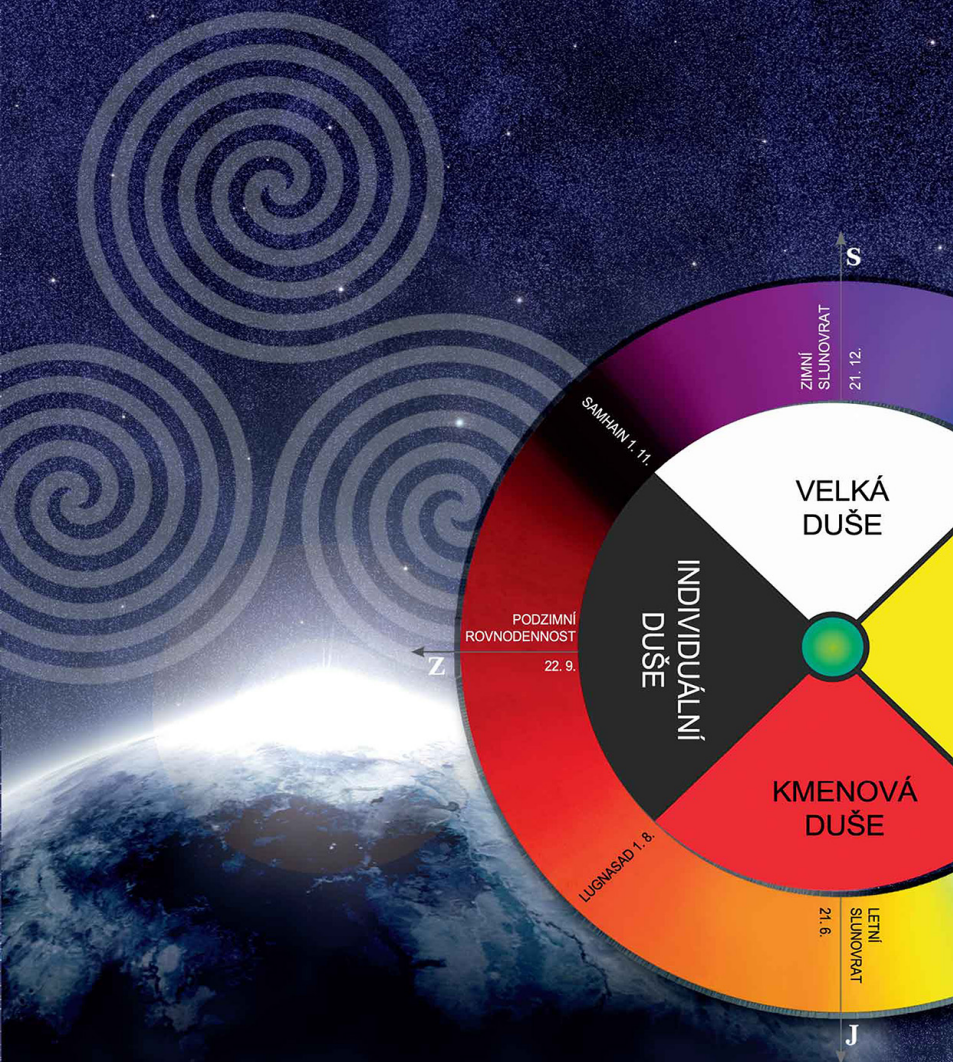

JAN BÍLÝ

ŽIVOUČÍ KRUH

Návrat do cyklického času

ŽIVOUČÍ KRUH

NÁVRAT DO CYKlickÉHO ČASU

Jan Bílý

Živoucí kruh

Návrat do cyklického času

Odpovědný redaktor Vlastimil Lapáček

Návrh obálky Jan Bílý

Grafická úprava a sazba Art D, www.art-d.com

Produkce V Síti, s.r.o.

Vydalo nakladatelství Synergie Publishing SE, Praha

www.synergiepublishing.com

Copyright © 2013 Synergie Publishing SE

Elektronické vydání první

ISBN 978-80-7370-085-0

Příprava elektronických formátů KOSMAS www.kosmas.cz

JAN BÍLÝ

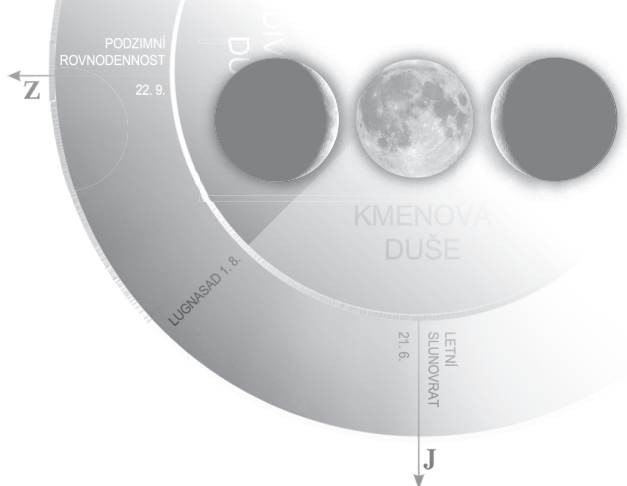
ŽIVOUČÍ KRUH

NÁVRAT DO CYKlickÉHO ČASU

OBSAH

Úplně na začátku byla pohádka	7
Kairos a Chronos	13
Kruh roku	23
Samhain – začátek temné doby	26
Zimní slunovrat (Jul) a Vánoce	30
Rauhnächte	33
Imbolc – svátek světla	35
Jarní rovnodennost / Velikonoce	37
Beltane – svátek lásky	39
Letní slunovrat	41
Lugnasad: Oběť	43
Podzimní rovnodennost	45
Rituál svátků ročního kruhu	48
Luna a lůno	51
Úplněk	55
Ubývající Luna	58
Poslední čtvrt' Luny	59
Krátce před novoluním	61
Nov	62
První srpek Luny	64
První čtvrt'	65
Lunární cvičení-rituál	67
A nakonec	69
Koncept čtyř duší	71
Rodinná duše	74

Kmenová duše	75
Individuální duše	75
Velká duše	76
Kde jsi doma?	77
Dva druhy moderních kmenů	77
My versus oni	79
Partnerství a manželství jako výraz kmenové duše	80
Rozchod – válka kmenových duší	81
Moudrost individuální duše	83
Oběť	84
Mezi smrtí a smrtí – Velká duše	87
Tajemné světlo	91
Cyklická struktura krajiny	99
Na závěr	107
Literatura a internet	109

ÚPLNĚ NA ZAČÁTKU BYLA POHÁDKA

Byl jednou jeden svět, hned na počátku časů. Všude na Zemi rostly hluboké lesy plné divé zvěře, ryby se proháněly vodou a hrály si ve vlnách, a tu a tam žili lidé, kteří zatím netušili, že jsou páni tvorstva a nejvyšší etapa vývoje. Z toho důvodu stáli ještě poněkud nejistě na nohou – dalo by se říci, že se v nejednom ohledu podobali malým dětem. Tak jako dnešní děti, i oni byli zvědaví a plni otázek, a tak jako dnešní děti, i oni se ještě uměli divit a žasnout. A tak se divili a žasli nad tím, že Slunce sice každý den vychází, ale každý den o kousíček jinde než včera, že Luna během čtyř týdnů vystřídá čtyři fáze a že cyklus žen se shoduje s jejím cyklem, divili se a žasli nad tím, že jednou je vidět Večernice a jindy zase Jitřenka, ale nikdy ne obě současně, ptali se, proč velké záplavy v jedné známé zemi přicházejí

vždy tehdy, když hvězda zvaná Sirius nebo také Psí Hvězda se na nebi objeví až těsně před východem Slunce.

Do jejich otázek a údivu se často mísila i veliká radost, neboť v důsledku neexistence zářivek a pouličního osvětlení bylo nebe poseto miliony hvězd a přímo skrze ně se stáčela veliká řeka, kterou nazvali Mléčná dráha, neboť jim připadala zářivě krásná. A protože televize ještě nebyla vynalezena, dívali se za večerů na tu krásu a začali dávat hvězdám jména; začali si představovat, že tvoří na nebi obrazce zvířat a věcí, které znali. Brzo si všimli, že kromě Slunce a Luny je na nebi ještě pět dalších poutníků, kteří mezi stálicemi neustále mění místo, ale vždy podél neviditelné dráhy, kterou nazvali ekliptikou.

Někteří z nich, kteří se ptali trochu důkladněji, a z toho důvodu viděli dále, si všimli, že nejrychlejší poutník – Luna – potřebuje k návratu na stejné místo mezi hvězdami dvacet osm dní, zatímco ten nejpomalejší poutník, Saturn, to stejné vykoná za osmadvacet let. A protože slovo „náhoda“ ještě nepatřilo do jejich slovníku, přišli na to, proč tomu tak je. Naučili se také, že Luna má nejen velký vliv na ženy a na hladinu moří, ale i na muže, zvířata a rostliny, a že ostatní poutníci, nebo také planety, jak jim začali říkat, tento vliv mají také, a i když ne tak jasně viditelný, o to víc subtilnější a trvalejší. Objevili, jak na ně působí Mars – ten svou barvou připomínal barvu krve a posvátného jelena, a tak nazvali tuto planetu jménem boha mužů a boje, Marduk. Jiná planeta se zase trýpytila ve večerních i ranních

hodinách jako diadém v koruně Bohyně, a tak jí podle ní dali i jméno. Také si všimli, že na rozdíl od Marduka, který se občas nalézal na docela opačné straně nebeské klenby než zářivé Slunce, se Ištar nebo také Venuše od něj nikdy nevzdálila více než šestinu kruhu.

Pokud něco nevěděli nebo jim to připadalo záhadné, naučili se ptát se hvězd, planet, Slunce a Měsíce a naslouchat jim tak dlouho, než uslyšeli odpověď. A tak to dělali i se vším, co je obklopovalo – s krajinou, s horami na obzoru i s řekou, na jejímž břehu se usadili, se stromy, které jim vyprávěly o větru, o mracích, přinášejících životodárnou vláhu, a které jim poradily, jak se vyznat v počasí bez předpovědí z internetu. Začali se ptát rostlin, k čemu se hodí, na jaké neduhy je čaj z nich a na co použít uvařenou masť, a které rostliny, houby nebo liány otevírají ještě více brány vnímání.

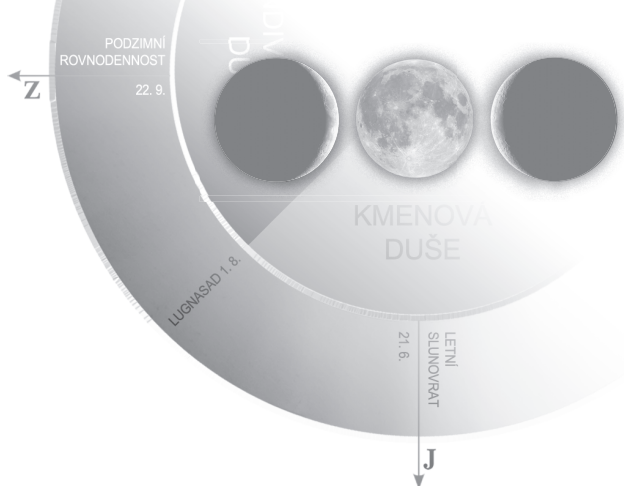
Přešly roky, které se skládaly jako mozaika ve staletí a tisíciletí, staré říše se rozpadaly v prach a nové v hory odpadků. Ego lidí rostlo a mělo se čím dál tím lépe, a aby mohlo přetrumfnout souseda, vynalezli lidé peníze a profit. Také si všimli (neboť byli stále ještě chytrí, i když už trochu méně moudří), že peníze málokdy létají vzduchem, zato leží většinou hezky uložené v trezorech bank pod Nádražní ulicí ve městě zvaném Curych, a tak přestali zvedat hlavy k nebi a začali se dívat na dlažbu a asfalt. To byly dva nové vynálezy, které přišly do módy poté, co lidé objevili kolo a s ním i problém, že kola na zemi bez cest drncají a často uváznou v blátě.

Brzy už nevěděli, kde stojí Mars a zdali Plejády už zapadly; přestali se starat o souhvězdí a vyhlížet Sirius, neboť každý večer zapínali krabice, které před nimi blikaly tisíckrát silněji, než to dělá Mléčná dráha. Přestali naslouchat stromům, větru i ptákům, neboť měli jiné krabice, ze kterých na ně řvali od rána do večera tak zvaní populární zpěváci, kterým říkali bůhvíproč také „hvězdy“. Zdá se, že něco v nich si ale uvědomovalo, že jim cosi chybí, jen nevěděli, co to je. A tak kupovali ještě víc beden a krabic, takových nových, do kterých koukali ještě víc než předtím. Začali také spolu mluvit výlučně prostřednictvím malých krabiček, které, kdykoliv tyto na sebe upozornily, přikládaly k uchu se slovy: „Sakra, už mě zase někdo otravuje“. Jejich dětská zvědavost a schopnost úžasu se vytratily stejně, jako jejich radost a pocit štěstí. Zde by naše pohádka mohla skončit. Ale protože každá počestná pohádka by měla mít šťastný konec, budu vyprávět ještě kousek.

Nějakou dobu poté, co jim došla ropa a uhlí a delší dobu poté, co se všechno to zdravé škodlivé záření z jejich porouchaných elektráren vyzářilo, poté, co v důsledku všeobecného nedostatku všeho, co jejich krabice potřebovaly, tyto zhasly, a také už dávno nesvítilo žádné pouliční osvětlení, tehdy opět vyšly hvězdy. Lidí zbylo tak málo, že se jim nevyplatilo mezi sebou ani válčit, ani trumfovat sousedy, a tak měli hodně času. Samočisticí schopnost matky přírody se ukázala překvapivě větší, než vědci předpokládali – zato vyhynula většina vědců. Moře tehdy bylo docela

čisté a tu a tam z něho vyskočil delfín. Protože už nebyly ulice, zmizela také pouliční kriminalita, a tak se lidé nebáli se zvečera procházet a v noci vysedávat na břehu moře, u ohňů pod Lunou a Mléčnou dráhou, a vyprávět si prastaré příběhy.

A tu, jednoho večera, doprovázena šuměním mořské pěny a rozkvětáním mořských sasanek, uprostřed rejdičích ryb a moudrých chobotnic, vystoupila z vod a jemného oparu vznášejícího se těsně nad slaným horizontem Venuše. Krásná a zářící, plná lesku a obdivu. A všechno mohlo začít znovu...

KAIROS A CHRONOS

Na začátku třetího tisíciletí se mnoho lidí cítí podivně a rozpolceně. Na jedné straně vidíme civilizační úspěch, zvládnutí mnohých rizik, pokrok. Rozhlédneme-li se kolem sebe, musíme si přiznat, že alespoň náš „západní“ svět poskytuje většině svých obyvatel komfort, o kterém by se dřívějším králům mohlo jen zdát. Když píšu tyto řádky, sedím v krétské Paleochore u vychlazeného čerstvého pomerančového džusu, na dohled je příjemná pláž se slunečníky a moře bez žraloků či jedovatých medúz, kolem občas projedou turisté v pronajatých, airbagem vybavených a jinak zabezpečených autech na asfaltovaných cestách, na kterých se nemusí obávat lupičů, či dokonce nebezpečných zvířat. Předě mnou je notebook, který se už dokáže uživit bez přívodu elektřiny šest hodin a kde to, co jsem napsal, mohu velice rychle měnit nebo smazat. Pokud hledám nějakou informaci, kterou

nemám ve své (stále menší) paměti, je „globální paměť“, internet, na dosah.

Na druhé straně nějak tušíme, že to vše, čeho si užíváme, je vypůjčené. Už dlouho spotřebováváme mnohem víc, než je okolní příroda schopna průběžně nahrazovat. Struktury a informace, které tvořila po miliony let, jsme schopni proměnit v chaos (entropii) během malé chvilky. Tak například lze chápat fosilní zdroje energie, především uhlí, ropu a zemní plyn, jako komplikované struktury (nebo informace v širokém smyslu slova), které spálením přejdou opět do jednoduchých chemických látek. Bude trvat další miliony let, než rostliny či mořské řasy přemění produkt spalování CO_2 opět v organickou hmotu. Podobně je tomu s nerostným bohatstvím. V poslední době se například objevuje problém se zásobováním průmyslu tzv. vzácnými zeminami, které jsou potřeba především v elektronickém odvětví. Jednou zpracovány do počítačových obvodů nebo plochých obrazovek jsou tyto nerosty nenávratně ztraceny – cena jejich recyklace z hromad elektronického šrotu by několikanásobně převyšovala to, co by spotřebitelé byli ochotni zaplatit za počítač či mobil. Objevování nových nalezišť a s tím spjaté pokračování naší konzumní kultury může ještě chvíli fungovat. Ale ačkoliv se stále ještě máme dobře, obchází nás obava, že s naším „dobře“ se to může mít podobně, jako v onom starém vtipu o čističi oken, který vypadne z devadesátého poschodí newyorského mrakodrapu, a když letí kolem prvního patra, je slyšet, jak si povídá: „No, zatím to šlo dobře!“

Pátráme-li po příčinách, které nás vedou k stále většímu ničení přírody a jejího bohatství (ať pod ním rozumíme výše zmíněné zdroje energie a nerostného bohatství, nebo obrovskou zásobárnu „živých“ informací, jaké například představují mizející pralesy), narazíme na důležitý fenomén, skrytý hluboko v podvědomí naší civilizace. Vnímáme totiž naši stále dokonaleji fungující lidskou kulturu jako přírodě *nadřazenou*. Tomu ale tak není a nemůže být, neboť naše lidská kultura je na přírodě závislá. V konstelacích se tento problém objevuje se vši zřetelností: Podobně jako děti, které přišly na svět zásluhou rodičů (a nikoliv naopak), a tím jsou menší, závislí na rodičích, jsme my a naše kultura existenciálně závislá na „matečním“ systému, kterým je samozřejmě Země a příroda. Je to právě ona, jejíž jsme my malá část, a nikoliv naopak. Proto je idea ochrany přírody člověkem stejně nesmyslná, jako touha malého syna ochránit matku nebo otce. Chránit lze vždy jen to menší, nikoliv to, co je větší, než jsme my sami. Chránit musíme především sebe, neboť pokud si nedáme pozor, vyhladíme nás samé (a spolu s námi možná i polovinu ostatních tvorů), ale „matka“ příroda stoprocentně přežije, tak jako přežila v minulosti katastrofy gigantických rozměrů.*

Před přírodou se musíme opět pokorně sklonit, uznat ji, coby naši existenční základnu, pochopit její velikost

* Viz například velké vymírání druhů před 65 miliony lety, kdy po pádu asteroidu vymřelo až 75 % všech druhů živočichů (Wikipedie.cz: Velká pětka vymírání)

a naši závislost na ní. To je ovšem pro nás, „pány tvorstva“, téměř nadlidský úkol, neboť se, jako každý pán, díváme na svět svrchu. Je tedy nabíledni, že to, co potřebujeme, abychom tento úkol zvládli, není parciální řešení problémů, které se objevují v důsledku našich z řetězu utržených technologií a naší víry v „růst Růstu“. Jsem přesvědčený, že to jediné, co nás zase přivede domů – abych to vyjádřil poněkud poeticky – do lůna naší matky přírody, je hluboká proměna našeho vědomí a vnímání okolního světa. Stojíme před obrovským úkolem, vzdát se našeho kořistnického postoje vůči tomu, bez čeho nemůžeme přežít. Je nutné nejen vědět, ale především začít opět *cítit* – tedy zažít a procítit na vlastní kůži naše spojení s lesem, vodou, větrem, zvířaty i rostlinami, uvědomit si, že jsme nejen částí společného celku, ale ve smyslu Davida Abrama* i jejich sou-částí, neboť my a živoucí svět okolo nás se vzájemně setkáváme coby rovný s rovným a nikoliv, jak to činí současná věda, z pozice nadřazenosti a se skalpelem nebo ostnatým drátem coby nástroji poznání a ovládnutí. Každý živý organismus, ale i každá hora, řeka, Slunce a Měsíc, s námi vedou neustálý dialog, který ovšem, zaslepeni svým antropocentrismem, nevnímáme. Jak se tedy opět můžeme naučit poslouchat, cítit, vidět, chutnat to živoucí, co je kolem nás?

* Ve své knize „Kouzlo smyslů“, se do hloubky zaobírá vzájemným dialogem, který neustále vedeme s okolními tvory i s neživou přírodou.

Podíváme-li se na kultury, které byly nebo dosud jsou ve spojení s přírodou, zjistíme záhy jednu velikou odlišnost, které všechny tyto kultury oproti naší západní civilizaci mají: Zatímco my žijeme dopředně, lineárně (případně dokonce exponenciálně), všechny přírodní kultury znají a používají cyklický čas. Na uvědomění si tohoto faktu mnohdy stačí, abychom po měsíci stráveném kdesi ve třetím světě (někdy stačí už i *druhý svět*, jako právě zde v odlehlejší části Kréty) přistáli na letišti ve Frankfurtu nebo Londýně. Množství lidí-robotů, kteří kolem nás chvátají s malými kufříky a velkými cíli, s pohledem upřeným na maximalizaci zisku (ovšem nejen materiálního) a na cokoliv dále, kam je třeba se rychle dostat, nás v lepším případě rozesměje, v horším případě přivede do deprese, stažení se a zvážení našeho návratu do divočiny.

Je zajímavé, že to byli právě staří Řekové, tedy kultura, která byla současně ještě zakotvena v archaickém spojení s přírodou, ale už používající abstraktní písmo a rozvíjející „mužskou“ filosofii, kteří vytvořili pro dva druhy času dva rozdílné pojmy. *Kairos* nazývali opakující se čas příhodného okamžiku, tedy čas cyklický, čas setí a sklizení, rašení a schnutí, čas milování a obětování, zatímco *Chronos* byl jejich pojem pro odtikávající, přímočarý čas, požírající jsoučno, které neúprosně mizí v minulosti. Podoba mezi *Chronos* a *Kronos*, tedy mezi označením lineárního času a řeckým jménem boha Saturna, bije do očí, i když etymologové tvrdí, že šlo o dva různé bohy.

Zatímco o bohu času Chronovi toho není moc známo (jeho kultovní uctívání se omezilo na několik mýtů vyprávěných starořeckými *Orfiky*), je mytologie jeho téměř-jmenovce Krona pro naše pátrání o kořenech a působení lineárního času docela zajímavá. Kronos patří genealogicky mezi velice staré bohy – byl to syn matky Gaii (Země) a otce Urana (Nebe)* a sourozenec Titánů. Už jeho otec Uranos má zajímavý původ – přišel na svět skrze nepohlavní spojení Gaii s principem lásky, Érotem, a tím je v řecké mytologii vůbec prvním mužským bohem. Byl tedy zároveň synem a manželem Gaii. Možná že je to právě tato jeho dvojrole, která ho vedla k nenávisti vůči svým dětem – hned poté, co se narodily, je uvrhl do podsvětí Tartaru**. To moc netěšilo Gaiu, a tak porodila svého nejmladšího syna Krona potajmu a navedla ho, aby svého otce kastroval. Přidala mu hned i k tomu vhodný nástroj – srp, nástroj uctíváčů ženského, lunárního principu. (Malá odbočka – celý tento mýtus může také představovat mytologickou

* Podle mýtů Pelasgů to byl syn Euronymé (původní „velká Matka“, jméno znamená „do šíře vládnoucí“) a hada Ofióna, který představuje jakýsi nadpohlavní oplodňující princip.

** Pokud už máte vyvinuté mytologické vnímání (viz moje předchozí knížka v této edici „Co se stalo s Popelkou po svatbě?“) a chcete ho dále procvičovat v hledání souvislostí a významů, tady ještě více podrobnosti: Titáni se rodili ze Země (Gaii). Uranos je ale během porodu svým obřím falem „zastrčil“ zpátky do útrobu matky – tedy do podsvětí. Dochází vám, proč to dělal?

„vzpomínku“ na přechod mezi matriarchální a patriarchální kulturou, a tím znázornovat zápas mezi ženskými a mužskými božstvy. To je například způsob, jakým celé drama mezi Gaiou, Uranem a Kronem vidí anglický myto-poetický filosof Robert Graves.)

Otcovražda zanechala na Kronovi zřejmě docela velké trauma, a tak ze strachu, aby jeho vlastní děti, které mu rodila jeho manželka Rhea (i ona, podobně jako Gaia, představovala pramatku Zemi), neudělaly totéž, je hned po porodu pozřel. Podívejme se, jak tento mýtus souvisí s naší představou o lineárním, „mužském“ čase. Náš moderní čas si představujeme jako neustále prchající okamžik mezi ještě neexistující budoucností a už neexistující minulostí. Zkusme naši představu upřesnit. Existuje prostorové místo, kde se nalézá nebo odkud k nám přichází budoucnost? Většina lidí na tuto otázku odpoví: „Budoucnost je někde tam v dáli, na okraji horizontu“, a ukáže přitom dopředu před sebe. Je to přesně to místo, kam chvátají oni okufříkovaní byznys-lidé, se kterými se setkáváme na mezinárodních letištích. Jenže toto místo je zrovna tak nedosažitelné, jako se nám nepodaří proběhnout duhou nebo dojít na konec horizontu.

Pokračujme ve zkoumání: Pokud tedy budoucnost je v dálce a postupně k nám přichází a stává se přítomným okamžikem, kde se (opět prostorově chápáno) nalézá minulost? Jasně, ta je za námi, zní možná odpověď. Jenomže to bychom se nesměli nikdy otočit a změnit směr, neboť

i pak je před námi horizont budoucnosti. A tak je přítomnost, když se stane minulostí, mnohem víc „v nás“, ve formě vzpomínek, letokruhů, nánosů negativních i pozitivních prožitků. Podle Davida Abrama se čas ukládá do těl, do materie, do Země, ve které, budeme-li jako archeologové kopat do hloubky, najdeme otisky toho, co bylo. V této představě (mluvíme stále o lineárním čase) narůstá tedy materie, naše těla a fyzické tělo matky Země skrze „požití“, vstřebání prožitého času. To, co bylo, se materializuje a petrifikuje (petrifikace = zkamenění), a tím odchází nenávratně do podsvětí, Tartaru, do hloubky Země nebo i nás samých, odkud se to už nemůže vrátit. My sami (a možná někdy za miliardy let i Země) umíráme, když už není co „strávit“, když dojde přísun budoucnosti, kterou bychom v přítomném okamžiku mohli měnit na minulost. Tento proces přesně vystihuje jeden důležitý aspekt působení astrologického Saturna: materializace, zkostnatění, zpomalení, stárnutí, smrt. Zastavení (lineárního) času.

V tomto obraze je něco, co nás děsí: konec. Uvažujeme-li lineární Chronos-čas jako něco, co „pojídáme“, tedy *konzumujeme*, představuje *konec konzumu* vyhladovění, pád do propasti ničeho a zánik. Zpomalení tohoto konzumu (tedy i zpomalení růstu) pak přivádí nejen ekonomy k zoufalství. A představíme-li si lineární čas jako neustálou pouť k horizontu, je zpomalení rychlosti, nebo dokonce zastavení tohoto putování spojeno s koncem všeho, se smrtí a zánikem. Pokud tedy vyznáváme (jen) lineární čas,

uděláme nejlépe, když množství i rychlost našeho požívání-konzumu, tedy spotřeby všeho, budeme stále zvětšovat. Vidíte už, jak nás lineární čas nutí právě k tomu, co v současnosti děláme, ačkoliv si pomalu uvědomujeme, že právě to nás žene do neodvratné zkázy?

Naproti tomu nás cyklický *Kairos*-čas* vede k tomu, vnímat náš život jako putování v kruhu (chcete-li, lze také říci ve vzestupných spirálách), jako neustálé opakování malých, středních i velkých cyklů. Není těžké si představit, že život sám je cyklus, od narození, přes dospívání, vrcholnou sílu ke stárnutí, smrti a znovunarození. To je určitě nejen přijatelnější vize života, ale i moudřejší, neboť nás nechává akceptovat to, co přichází, nejen s klidem, ale i s pochopením a téměř láskou – a to i s láskou ke smrti, která je v tomto pojetí spíše bránou k novému cyklu než propadem do nebytí.

Právě naše neschopnost ponořit se do cyklického času způsobuje onu paniku, která se u nás dostaví vždy tehdy, míří-li cokoliv, co prožíváme, dolů. Ať už se jedná o HDP, o zpomalení růstu, či nedej bože přímo o ekonomickou recesi, ať už zjišťujeme, že s přibývajícimi lety už neuběhneme

* O kultu boha cyklického času Kaira nenajdeme ovšem mnoho podrobností. Není divu – cyklický čas byl v matriarchálních kulturách doménou původní, trojjediné Velké Bohyně. Řecká, už patriarchální představa „mužského“ boha cyklického času, je přirozeně paskvil, ze kterého se později stal absurdní obraz chvátajícího mladého muže s krátkými vlasy vzadu a dlouhými vepředu, který tímto symbolizuje mužskou touhu popadnout příležitost za pačesy.

sto metrů za čas našeho mládí či neprotancujeme tolik nocí jako dříve, blížící se podzim nebo zima jakéhokoliv cyklu nevěští nic dobrého. Ve své knize „Růže pro Plúta“ jsem rozvinul jakési medvědí řešení stagnace a krize. Medvědi totiž zjevně žijí v cyklickém čase. Jinak by běhali zděšení na podzim lesem a radili se s ostatními zvířaty, jak odvrátit hrozící zimu. Namísto toho vědí, že v čase bobulí a turistů, tedy během aktivní fáze cyklu, nutno vytvořit zásoby na podzim. Pak se, během pasivní fáze cyklu, mohou věnovat tomu, co zrovna stoupá – totiž jejich chuti a přípravám na zimní spánek. My ovšem, jako vyznavači lineárního času, téměř vždy propásneme příhodný čas dělání zásob. Protože chceme stálý růst, spoléháme se na to, že ho také mít budeme. Nepřepneme včas na nicnedělání, na spánek, na přípravu zimního pelechu, kde bychom v sladkých snech či za večerního vyprávění mýtů u teplých kamen přečkali nutnou zimu. Naše panika během klesajících fází cyklu je pochopitelná – chceme mít vše pod kontrolou a zapomínáme na nutnost jít s proudem cyklů.

Vidíme tedy, že pokud se chceme dostat z našeho bludného *kruhu* (jaká to ironie!) lineárního času, jsou nám v tom nápomocny všechny cyklické, kruhové, opakující se systémy. Především pak ty, které se zakládají na cyklech přírody. Podívejme se tedy na některé z nich.